SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 4. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 8, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го СІЧНЯ 1994. Ч. 4. РІК CI.

В. БАТЮК ПРИЗНАЧЕНИЙ АМБАСАДОРОМ В КАНАДУ

Київ (Р. Руденко). — Тут у вівторок, 4-го січня, у Міністерстві Закордонних Справ України відбулася пресова конференція, на якій виступив постійний представник України в ООН Віктор Батюк і розповів про підсумки праці українського представництва на 48-ій сесії Генеральної асамблеї ООН. Він сказав, що після 3-го вересня, коли на зустрічі президентів України і Росії в Масандрі Україна різко змінила політичний курс щодо ядерної зброї, в ООН на неї „стали менше зважати". Крім того, засоби масової інформації „спотворюють образ України". Тому представники української делегації мусіли багато працювати для роз'яснення справжньої ситуації. Вони зробили понад 50 виступів, Україна стала співавтором 39 резолюцій, її переобрали на три роки до складу Комісії програмування й координації.

В. Батюк

На запитання чи вірні чутки, що його призначено амбасадором до Канади, В. Батюк підтвердив, що так і повідомив, що незабаром виїде до Оттави.

Як відомо, Левко Лук'яненко 6-го грудня повернувся до Києва у зв'язку з переходом на пенсію.

На пресовій конференції виступила також завідуюча відділом договірно-правного управління Ніна Ковальська і повідомила, що під час обговорення на 48-ій сесії Генеральної асамблеї ООН питань з прав людини та співпраці виникали деякі розбіжності між делегаціями розвинутих країн і тих, що розвиваються. Особливо це відчувалося під час створення посади верховного комішенера з питань прав людини: обговорення тривало понад два місяці. Виникли складності і під час обговорення проєкту резолюції про права людини в Латвії та Естонії, запропонованої російською делегацією. Україна виступила проти тези про „російськомовне населення". В остаточному варіянті ця теза замінена на „групи населення різного етнічного походження". Комісія схвалила понад 70 резолюцій і Україна стала співавтором 15 з них.

Як повідомив В. Батюк, Україна займає 10 місце щодо суми річного внеску до бюджету ООН і третє місце по заборгованості. Україна значиться в групі „В", до якої входять держави, що сплачують великий внесок. Якщо Україна доб'ється переведення в групу „С", то це зменшило б її внесок у п'ять разів. Для цього в першому півріччі треба представити в ООН точні дані про національний валовий продукт України та продукт на кожного громадянина, бо сума внеску виносить 1.87 відсотка від національного валового продукту.

ПРОЩАЛЬНА ВЕЧЕРЯ ДЛЯ В. БАТЮКА

Ню Йорк. — Дирекція Українського Народного Дому в Ню Йорку влаштовує в середу, 12-го січня, святочну вечерю з нагоди перенесення амбасадора до Об'єднаних Націй Віктора Батюка на пост амбасадора України в Канаді. Вечеря відбудеться в ресторані УН Дому, 142 Друга аве., о год. 6-ій вечора. Зголошуватись проситься до мгра Івана Винника на число телефону (212) 254-1148 (до полудня) або (212) 529-6287 (по полудні). Вступ 15 дол.

Учасники Австралійського фестивалю виступлять в УІА

Ню Йорк (Г. К.). — Тут в Українському Інституті Америки в серії „Музика в Інституті" в суботу і неділю, 15-16-го січня, відбудеться цикл з трьох концертів під назвою „Австралійський фестиваль камерної музики в Ню Йорку". Виступатимуть учасники вищеназваного фестивалю — піяністи Л. Кровсон (Південна Африка), М. Сук і Т. Чекіна (ЗСА), скрипачі Ч. Кестлман (ЗСА), Ч. Ґадд (Австралія), О. Криса (ЗСА), віолісти Т. Кучар (Австралія), Р. Муґ (Німеччина), віольончелісти А. Івашкін (Нова Зеляндія), Т. Тедін (Швеція), гобоїст Дж. Маранджела (Австралія).

Прозвучать твори Аренського, Брамса, Кодаі, Лятошинського, Мартіну, Моцарта, Мендельзона, Пендерецького, Сіцького, Шнітке, Шуберта і Шумана.

Австралійський фестиваль камерної музики був заснований при університеті Джеймс Кук в містечку Тавнсвілл, стейт Норт Квінсленд в Австралії, в 1990 році художнім керівником Теодором Кучаром та віцеканцлером університету Реєм Ґолдінгом. З того часу концерти фестивалю щорічно приваблюють до участи в ньому музиків з різних континентів світу, як і широке коло місцевих слухачів.

Вищеназвані концерти 15-16-го січня в УІА спонзоровані університетом Джеймс Кук Норт Квінсленду в Австралії та Українським Інститутом Америки в Ню Йорку. Початок концерту у суботу, 15-го січня — о год. 8-ій вечора; у неділю, 16-го січня відбудуться два концерти — о год. 3-ій дня і о 8-ій вечора. Квитки в ціні 50 дол. (за вступ на всі три концерти) або по 20 дол. за кожний (сеньйори — 10 дол., студенти — 5 дол.) можна замовляти, виписуючи чек на UIA — MATI і висилаючи на адресу 2 East 79th St., New York, N.Y. 10021, або телефонуючи до екзекутивного директора УІА Андрія Пащука (212) 772-2884 або (212) 288-8660.

РІЗДВО ХРИСТОВЕ

З уваги на Свято Різдва Христового у п'ятницю, 7-го січня, це число „Свободи" друкується з датою суботи, 8-го січня. Наступне число „Свободи" друкуватиметься в понеділок, 10-го січня, з датою вівтірка. — Ред.

Служб Чорноморської фльоти ніхто не захоплював

Одеса (УНІАР). — Тут у четвер, 30-го грудня 1993 року, відбулася пресова конференція представників Військово-Морських Сил України, учасники якої прокоментували розповсюджене російськими засобами масової інформації повідомлення про нібито „насильницьке захоплення установ Чорноморської фльоти" в Одесі, Ізмаїлі та Миколаєві. Це твердження спростував начальник відділу Морської інженерної служби Військово - Морських Сил України майор Микола Клюшніков.

Спростував повідомлення російської сторони також і пресовий центр Військово-Морських Сил України, який оприлюднив у Севастополі заяву з поясненням, що існувало попереднє домовлення між українською і російською сторонами про перехід Морської інженерної служби під юрисдикцію України, оскільки 100 відсотків військових і цивільних працівників присягнули на вірність Україні і перейшли на службу до Військово-Морських Сил України. Довідавшись про це командування бригади кораблів Чорноморської фльоти скерувало озброєних військовослужбовців, які взяли приміщення під варту, наказавши усім офіцерам і працівникам залишити будинок. Конфлікт припинено втручанням капітана Олександра Родькіна, який повідомив, що існує домовлення командуючого ВМС України віцеадмірала Володимира Безковайного з тимчасово виконуючим обов'язки командуючого Чорноморської фльоти відцеадміралом Віталієм Ларіоновим. Збройних конфліктів не було.

В Одеському відділі тилу Військово-Морських Сил України обірвався телефонічний зв'язок. Замовк телефон і в старшого військово-морського начальника капітана першої ранги Володимира Орлова. Це сталося після відбуття з Одеси до Миколаєва групи офіцерів Чорноморської фльоти Росії після їх невдалої спроби умовити колектив Морської інженерної служби повернутися до складу Чорноморської фльоти.

Працюють комісії ВР України

Київ (УНІАР). — Комісія Верховної Ради України з питань гласности та засобів масової інформації розглядає порядок висвітлення у пресі, на телебаченні і в радіо підготовки і проведення виборів до ВР України. Участь у розгляді вищезгаданого порядку беруть також члени інших парляментарних комісій, представники депутатських груп, центральної виборчої комісії, політичних партій, громадських рухів і керівники Української державчної телевізійно-радієвої компанії, які запропонували відповідні рекомендації, що розроблені на основі чинного законодавства про вибори, інформацію, пресу, телевізію і радіо. Ці рекомендації сприятимуть ширшому і свідомішому волевиявленню населення під час виборів, створенню рівних можливостей кандидатам у депутати при користуванні послугами засобів масової інформації.

У комісії з питань економічної реформи та управління народним господарством відбулася зустріч з керівником економічного відділу американської амбасади в Україні Наталкою Яресько. Під час зустрічі було узгоджено умови поїздки до ЗСА на практичне навчання 30-ох українських фахівців у галузі економіки.

Комісія з питань діяльности рад народних депутатів і розвитку місцевого самоурядування підготувала для розгляду парляменту проєкт закону про статус депутатів місцевих рад.

Комісія у справі молоді завершила редакційне опрацювання закону про фізичну культуру і спорт. У цій же комісії готується законопроєкт про установи, які опікуються неповнолітніми.

В АН України створено відділ „Джерела національно-визвольної боротьби XX століття"

Київ. — Рішенням Вченої ради Інституту української археографії Академії Наук України створено Відділ „Джерела національно-визвольної боротьби XX століття". Відділ створено з метою виконання угоди про наукове співробітництво між Інститутом української археографії АН України, Головним архівним управлінням при Кабінеті Міністрів України та Видавництвом „Літопис УПА". Керівником відділу призначено проф. д-ра Петра Й. Потічного з МекМестерського університету в Канаді, члена Вченої ради інституту та співредактора „Літопису УПА".

Завдання відділу — виявлення, реєстрація, археографічне опрацювання та створення бази даних та публікації корпусу джерел з історії національно - визвольних змагань українського народу в XX столітті, зокрема підпільної боротьби ОУН і УПА 40-50-их років.

Для координації науково-організаційної та практичної праці у підготові до друку документальних публікацій створено Головну редакційну раду. До її складу ввійшли проф. д-р Павло Сохань, директор Інституту української археографії (співголова), мгр Євген Штендера, відповідальний редактор „Літопису УПА" (співголова), д-р Ярослав Дашкевич, д-р Руслан Пиріг, д-р Олександр Рубльов, Борис Іваненко д-р Модест Ріпецький, проф. д-р П. Потічний, та д-р Геннадій Боряк.

Досі появилося 23 томи „Літопису УПА", спільними зусиллями Об'єднання Колишніх Вояків УПА в ЗСА і Канаді та Товариства Колишніх Вояків УПА ім. ген. хор. Тараса Чупринки в ЗСА і Канаді. Томи, які будуть підготовлені і видані в Україні, матимуть загальну назву „Літопис УПА. Нова серія". Перші томи нової серії повинні появитися вже в 1994 році. Вони міститимуть важливі матеріяли, які виявлено в різних архівних фондах України. Книги „Літопису УПА" започатковані й підготовлені редколегією в Канаді будуть й надалі виходити паралельно з новою серією як чергові числа канадської серії.

Л. Кравчук може поїхати в Москву

Вашінгтон. — Газета „Вашінгтон Пост", покликуючись на високопоставлених представників американської Адміністрації, пише, що З'єднані Стейти Америки, Україна і Росія активно ведуть переговори про демонтаж українського нуклеарного арсеналу в надії підписати відповідну угоду в Москві наступного тижня.

Президент ЗСА Билл Клінтон, повідомляє газета, надіслав минулого тижня президентові України Леонідові Кравчукові листа, в якому, як сказав один з американських офіціяльних діячів, „підтверджується, що колишня совєтська республіка повинна відповідно з міжнародними договорами відмовитися від своїх нуклеарних ракет". Якщо домовлення про це буде досягнуто, то, за словами високопоставленого представника Адміністрації, Б. Клінтон зустрінеться з Л. Кравчуком у Москві під час візити американського Президента. Як очікують, пише газета, президенти ЗСА і Росії підпишуть 14-го січня у Москві ряд угод, включаючи документи щодо нуклеарного нерозповсюдження.

Цього тижня у Вашінгтоні заплянований переговори офіційних осіб ЗСА з представником Уряду України Валерієм Шмаровим, який прибув в американську столицю, пише газета „Вашінгтон Пост". Представник Білого Дому попередив, що „треба врегулювати ще багато справ", підкресливши, що Адміністрація працює над проблемою нуклеарних озброєнь України вже майже півроку. Зокрема, у грудні відбулася серія зустрічів між представниками ЗСА, України і Росії з питань продажу збагаченого урану, видобутого з демонтованих боєголовок.

„Ми дуже хочемо, щоб домовлення було досягнуте до часу підписання угод у Москві, — сказав офіційний американський представник. — Але ми не повинні дозволити собі у поспіху підготови до зустрічі на вершинах укласти погану угоду. Це надзвичайно серйозна справа. Всі сторони працюють дуже напружено, але покищо ми не досягнули домовлення".

Обговорювали справу подвійного громадянства

Київ (УНІАР). — У Міністерстві Закордонних Справ України 28-го грудня відбулася пресова конференція з поточних питань зовнішньої політики України.

Виконуючий обов'язки начальника Консульського управління Віктор Кирик поінформував присутніх про те, що від 1-го січня 1994 року припиняється дія дипломатичних пашпортів старого зразку. Службові пашпорти старого зразку будуть діяти до кінця вказаного в них терміну.

У зв'язку з Різдвяними Святами значно зросла кількість бажаючих виїхати за кордон, що привело до ускладнення ситуації, зокрема на кордоні з Мадярщиною, — підкреслив В. Кирик. Для розв'язання цієї проблеми на кордоні додатково відкрито кілька пропускних нуктів, що будуть діяти до 10-го січня.

Питань громадянства та подвійного громадянства у чинному українському законодавстві торкнувся начальник Договірно-правного управління МЗС Олександр Чалий. На його думку існує кілька проблем. Це перш за все стосується подвійного громадянства, а також громадянства осіб, які виїхали за межі України до часу проголошення нею незалежности. Закон України про громадянство передбачає, що одержати українське громадянство можна тільки у випадку якщо люди на постійно проживає на території України. Хто виїхав на проживання за межі України практично позбувся українського громадянства. У той же час закон про громадянство, наприклад, Російської Федерації передбачає, що громадянином РФ може стати будь-який громадянин колишнього СССР. Це створює проблему подвійного громадянства, непередбаченого українським законодавством. У рамках СНД Україна вже започаткувала процес врегулювання цієї проблеми з Казахстаном, Азербайджаном і Естонією. О. Чалий підкреслив необхідність переговорів в цій справі також з Росією.

У СВІТІ

ДОПОВІДДЮ „ПІДПРИЄМНИЦТВО в Росії і злочинність" розпочався в Москві триденний міжнародний семінар під назвою „За чесний бизнес", з якою виступив перший заступник міністра внутрішніх справ Росії генерал-полковник Міхаїл Єгоров. Між іншим, він сказав, що організовані злочинці тепер контролюють 40,000 комерційних і державних підприємств та організацій, щомісяця реєструється 600-700 випадків злочинства, 10-15 захоплень закладників, 70-75 збройних сутичок між ворогуючими мафіозними структурами.

В ЗАЛІ СУДУ НА НАЙБІЛЬШ сенсаційному процесі за всю історію Італії вперше з'явився один зі звинувачених — відомий банкир Серджіо Кусані. Як фінансовий директор компанії Монтедісон, С. Кусані передав у формі хабарів представникам головних політичних партій країн понад 100 міл. дол. „Завдяки судові над Кусані сьогодні вже ніхто не сумнівається в тому, що італійські політики 40 років підряд обманювали народ", — пише римська газета „Стампа". Водночас автор статті називає процес над С. Кусані „дешевим театром", бо насправді на банківських рахунках партій осідали не мільйони, а більйони долярів.

В САВДІЙСЬКІЙ АРАБІЇ РОЗПОЧАВ працю перший в історії країни представницький орган — Комісія дорадників. До її складу увійшло 60 осіб з числа найбільш відомих громадських і релігійних діячів та вчених. Вони будуть на дорадчій основі висувати наукові підходи до випрацювання внутрішньої і зовнішньої політики Савдійської Арабії.

В ЕСПАНІЇ ВІДБУВСЯ землетрус силою в 5 ступнів за скалею Ріхтера. Епіцентр поштовху знаходився в Середземному морі, 40 кілометрів від еспанського берега. Покищо нема точних інформацій про зруйнування і можливі жертви.

Б. КЛІНТОН Є ПРОТИ ВСТУПУ КРАЇН СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ ДО НАТО

Вашінгтон. — Як інформує агентство Ассошіейтед Пресс, у вівторок, 4-го січня, пресовий секретар Білого Дому Ді-Ді Маєрс намагалася пом'якшити непорозуміння між З'єднаними Стейтами і країнами Східньої Европи з приводу їхнього вступу в НАТО. Висловлюючи наставлення президента Билла Клінтона до цієї справи, Ді-Ді Маєрс сказала: „Нема нічого дивного, що різні країни мають різні погляди на ті чи інші проблеми. Сподіваюся, що нам вдасться переконати інших". Інші — це Чехія, Польща і Мадярщина. Налякані розростанням російського шовінізму, вони хотіли б стати повноправними членами НАТО і в такий спосіб дістати гарантії захисту від можливої агресії Росії.

Однак Адміністрація Б. Клінтона не хоче загострювати стосунки з російським керівництвом, яке категорично наставлене проти вступу країн Східньої Европи в НАТО. Вашінгтон, шукаючи компромісового варіянту, пропонує організувати для Чехії, Польщі і Мадярщини невиразне і нікого ні до чого не зобов'язуюче „партнерство в боротьбі за мир".

Цілком інакше думають керівники східньоевропейських посткомуністичних країн. „Наставлення З'єднаних Стейтів є короткозоре і безвідповідальне, вони можуть стати одним з учасників великої трагедії" — заявив президент Польщі Лех Валенса. Президент Чехії Вацлав Ґавел також висловився в тому сенсі, що пропозиція Б. Клінтона не гарантує безпеки країнам Східньої Европи.

В суботу, 8-го січня, президент Б. Клінтон поїде в Брюссель на зустріч лідерів країн НАТО, а відтак відвідає Прагу, Москву, Мінськ і Женеву. Ще до приїзду Б. Клінтона у східньоевропейських столицях побувають голова Об'єднаних штабів генерал Джан Шалікашвілі і амбасадор ЗСА в ООН Меделін Олбрайт. Їхньою метою, як засвідчує агентство АП, є „загасити полум'я страху перед Росією в Східній Европі".

Помер Я. Татомир

Філядельфія. — Тут у вівторок, 4-го січня, помер на 84-му році життя довголітній кореспондент „Свободи" Ярослав Татомир. Його статті на політичні та громадські теми появлялися часто на другій сторінці „Свободи" майже до самого кінця його життя.

Покійний залишив у смутку дочку Марту Лукасевич, затя д-ра Омеляна і двоє внуків, Аню і Стефана.

Парастас відбувся у п'ятницю 7-го січня у похоронному заведенні Насевичів у Філядельфії, а похорон в суботу, 8-го січня, на цвинтар св. Марії на Факс Чейсі після Служби Божої в українській католицькій катедрі Непорочного Зачаття у Філядельфії.

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНСЬКА ЕКОНОМІКА перебуває на піднесенні, а разом з нею піднімається популярність президента Билла Клінтона, хоч більшість експертів вважає, що його заслуг тут нема, бо основи нинішнього піднесення були закладені при його попередниках Реганові і Бушеві. Але Б. Клінтон не був би професійним політиком, якби не поспішив приписати собі заслуги: цими днями він заявив про це у суботньому радіозверненні до американців, а перед тим сказав на пресовій конференції у Білому Домі, що всі добрі економічні показники є результатом його економічної програми, яку незначною більшістю голосів прийняв минулого літа Конґрес. У своєму зверненні до американців Б. Клінтон пообіцяв, що у 1994 році продовжить займатися економікою, не покладаючи рук. Однак багато експертів вважають, що протягом наступних трьох років темпи економічного зростання наближаються до трьох відсотків, а цього досить, щоб Клінтон знову був вибраний на наступну каденцію.

З РОЗПОРЯДЖЕННЯ НОВОГО посадника Ню Йорку Рудолфа Джуліяні, найбільш небезпечні школи міста повинні оточити „зони безпеки". Ці „зони" — одна з передвиборних обіцянок Р. Джуліяні, і він почав виконувати її минулого понеділка. 15 поліціянтів появилися коло школи Тефта у Бронксі. Ця школа вважається однією з найгірших щодо злочинности — торік тут було зареєстровано 72 випадки — пограбування, бійки, учні приносили до школи вогнепальну зброю. Появу поліціянтів в районі школи багато учнів зустріли прихильно. Ще більше зраділи власники окремих крамниць та інших дрібних підприємств.

СПЕЦІЯЛІСТИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ у 1994 році найбільше зростання американської економіки за останні шість років. Згідно зі щорічною прогнозою, що її роблять економісти на замовлення Департаменту торгівлі, в цьому році 121 велика корпорація зі 136 збільшить виробництво і продаж своєї продукції. Найбільше зросте виробництво і експорт автомобілів — на 6 відсотків. Одночасно з прогресом цієї галузі економісти передбачають зростання металюргійної промисловости і виробництва електронічних компонентів для автомобілів. Дещо менші темпи зростання очікуються у виробництві комп'ютерів і в харчовій промисловості. Таке зростання виробництва, на думку Департаменту праці, не вплине на рівень безробіття, бо багато підприємств збільшать випуск за рахунок модернізації виробництва.

100-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

З нагоди 100-літнього ювілею Українського Народного Союзу, який припадає на 22-го лютого 1994 року, редакція „Свободи" плянує видати спеціяльне число з цією датою, присвячене світлому минулому Батька-Союзу. Звертаємося до членів Головного Уряду, до всіх союзовців і читачів нашого щоденника з проханням надсилати матеріяли для евентуального поміщення у цьому числі. Матеріяли прийматиметься до 12-го лютого 1994-го року. — Ред.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Нова конференція країн СНД

„Ню Йорк Таймс" з 25-го грудня 1993 року приніс обширний допис із столиці Туркменістану — Ашгабад — де відбулася вже 14-та з черги конференція 12-ти членських країн Співдружности Незалежних Держав (СНД). Між присутніми лідерами був Президент України Леонід Кравчук, президент Росії Боріс Єльцин, Грузії — Едуард Шеварднадзе й інші. Першою темою нарад була скарга Єльцина на здогадне погане відношення у неросійських країнах колишнього СССР до росіян, дискримінування їх у праці. Він вимагав особливого статусу для Росії, щоб вона могла опікуватися своїми земляками, що могло б діятися, якщо признано би росіянам подвійне громадянство в усіх країнах СНД.

„Ню Йорк Таймс" признає, що той виступ Єльцина був подиктований російськими екстремістами типу Владіміра Жіріновського, — прізвище якого кількакратно згадується у дописі. Всі неросійські члени конференції одностайно заперечили закиди Єльцина й відкинули суґестію щодо подвійного упривілейованого громадянства росіян — і ту справу скреслили з черги нарад. У дописі „Ню Йорк Таймсу" наводиться цитати знаменитого виступу віцепрем'єра України Бориса Тарасюка, який від себе зголосив резолюцію проти національного шовінізму, національної, релігійної і культурної нетолеранції, але й невтручання до внутрішних справ будькотрої членської країни СНД до іншої країни та про непорушність кордонів. Це було повторенням принципів, прийнятих при засновуванні СНД у Альма Аті і Мінську.

Розглядали справи економічної і військової співпраці. Але, як виходить з цього допису, не говорено вже про поширення на всі країни СНД системи рубля з центральним банком у Москві. Зате згадувано про можливість військового союзу і та справа у дописі неясна. Деякі члени конференції звертали увагу, що характер СНД цілком інший, як країн Заходу і їхнього військового пов'язання, — маючи, мабуть, на увазі військово-політичний бльок НАТО. Цікаво, що про „військовий союз" Росії й України писав „Вашінґтон Пост" з 23-го грудня 1993р.— буцімто міністер Оборони України генерал Віталій Радецький підписав такий союз, але не подано ніяких ближчих подробиць. Існуючий спершу пост головного команданта військ СНД, що його займав генерал Валерій Шапошніков, сумнівно, щоб той пост відновлено і щоб на це погодився Кравчук і Радецький, дармащо сам „союз" автоматично ліквідував би загрозу російської протиукраїнської аґресії.

Обширний допис „Ню Йорк Таймсу" втриманий у прихильному тоні супроти України. Признаючи зріст значення Росії в Евразії підкреслюється факт, що економіка Росії таки краща, як інших членів СНД. Згідно з правдою згадується, що 70 відс. закордонної торгівлі України припадає на Росію, чого не хочуть розуміти деякі наші загорільці, які раді би здвигнути новий „китайський мур" на північному кордоні України. З нагоди кожної нової конференції СНД приходиться пригадувати існуючий стан речей: СНД дуже в Україні непопулярна, але вона—як виявила дворічна практика — нешкідлива. На цій останній конференції Єльцин і Кравчук знову перевели окрему розмову, як переводили її лідери Грузії і Вірменії та Азербайджану. Деякі члени СНД виразно скористали з отаких конференцій: Росія таки побачила політичну безвиглядність встрявати військом у Придністров'я і буцімто відкликала з Молдови свої військові частини. Якщо на цю останню конференцію СНД падала тінь Владіміра Жіріновського, то це добре: він становить безпосередню загрозу для Єльцина і для Росії.

Доля державної України не пов'язана з існуванням СНД чи ліквідацією цієї організації. Доля України залежить від побудови фундаментів під державу і будову самої держави, чого ніхто інший не зробить, як тільки народи України спільним зусиллям, у першу чергу з найбільшим зусиллям український народ. На цій останній конференції виявилося, що хоч Росія найбільша та мілітарно й економічно найсильніша, вона не має вирішного голосу і її вимоги нездійсненні, коли ті вимоги такі смішні, як закид „національної дискримінації". Грузія спершу до СНД не приступила. Такий розумний і досвідчений державний муж, як Едуард Шеварднадзе, колись міністер закордонних справ СССР, згодом президент Грузії, зрозумів, що краще бути в гурті інших колишніх членів СССР, ані ж поза тим гуртом, бо на таких зустрічах можна договорюватися, і це краще від викликування на допомогу російського війська для втихомирення злобних сусідів. Будуйте одним фронтом українську державу, перестаньте сваритися і тратити час на балакунство, поборюйте безпощадно злочини, організуйте все пляново тоді автоматично зросте престиж, зросте авторитет України.

Микола Бараболяк

РОСІЯ ПО ВИБОРАХ: ЯКА? А УКРАЇНА?

Розумний китаєць думав, міркував і вирішив: заведення контрольованої економіки вимагало „диктатури пролетаріяту" через півсторіччя заки її завершено. Без дальшого верховодства партії і її диктату заведене нагально не відвернути. Тож, щоб перейти на господарку вільного ринку (а виглядає це і для них неминуче), треба здійснювати перехід від однієї системи до іншої під контролею; іншим робом не забезпечити хліб для понад більйона населення. Прийшов би хаос, у наслідках трагічний. І вже понад 10 років проходить у Китаю „перестройка". Важко сказати чи Денг і його екіпа теж подвижники демократії. Ледве хоч вони свідомі, що демократія вкрадеться до Китаю на хребті вільної господарки; економічно незалежна від влади людини запрагне і особистої волі; та вони, мабуть, зрезигновані, мовлять: хай і так. Процесу економічної перебудови не здійснити „шоками", а вповні контрольовану економіку не втримати у сьогоднішньому світі теж. Таку ж методу переходу від контрольованої економіки до вільної завів був тому більш 10-ти літ теж диктатор Піношет у Чілє. Нині там система вільного ринку, демократія сяка-така, а Піношета вважається спасителем.

Подобає, що Єльцин бажав насправді спасти Росію демократією. Попікся. Прихильники Жіріновського та комуністи, плюс їхні поплентачі, добули у виборах 12 минулого місяця більш голосів, чим ентузіясти та прихильники реформ. Жіріновський не з'єднав собі тієї кількости голосів імперіялістичними кличами, як то багато з нас думає. Були між ними і такі, але ці голоси це головно протест проти нагальности методів господарської реформи. Процес перебудови дає нагоду одним понад міру розбагатіти, коли інші і то більшість, стають жебраками. Це результат, коли в державі дати волю не тільки свобідно говорити, але і втратити працю, коли про іншу важко, а пенсіонерам головно просто пропадати. А це до того в країні, де нарід ніколи не зазнав що свобода і воля. Бажалось наслідувати в Росії країни з минулим Магна Карти, Руссо, Ренесансу, коли в Росії Ренесанс здійснювано тільки в Армітажах й архітектурі палат вельмож, а в народі царювала деспотія від Івана Ґрозного до Брежнєва, де народ привчено бачити бога в обличчі царя, а і Сталіна боготворити в країні атеїзму. Тож чи можливо в Росії переводити економіку на рейки вільного ринку, допускаючи волю, яку приносить демократична державна система? Після висліду виборів у Росії виринають у світі тверді голоси — ні! Систему вільного ринку в рамках політичної демократії в Росії безболісно не можна здійснити. Для того треба влади „сильної руки", авторитарної влади.

Виглядає, що Єльцин ступив на цей шлях. Подобає, що він давно свідомий, що без переходової диктатури (як у Чілє?) здійснити в Росії систему вільного ринку неможливо. Впроваджувати те й інше водночас — не виходить. Доказом цього хоч би такий драстичний крок, як гарматна атака на московський „Білий Дім". Успіхи Жіріновського у виборах вбили тільки останній цвях у труну неконтрольованої демократії у Росії. Особливо, коли і на Заході майже хором голоситься, що Росії треба принаймні десятків років, щоб російський люд призвичаїти до демократії.

Подружжя російських реформаторів Єльцина з Ґрачовим випередило успіхи Жіріновського у виборах. Єльцин дійшов давно до переконання, що без якоїсь диктатури в Росії не обійдеться, хоч, припускаю, він був зразу щирим демократом і на її принципах мріяв відбудовувати Росію, і то не як нову імперію. Диктатура, мабуть, на кшталт Піношетової — оце те, що назріло виразно на політичному фірмаменті Росії. А демократія, коли Єльцин залишиться при кермі держави, а не перехопить її Жіріновський, буде собі поволі назрівати, так вірить мабуть, Єльцин, цей колись демократ. А що Захід? Чи він розуміє ситуацію?

Свідомий, що без диктатури (мабуть, у його задумах перехідної автократії під покровом армії), Єльцин теж уважав, що процес перебудови не перевести без придання владі „сильної руки" признак леґітимності. Тож майже накинув народові нову конституцію, яка дає можність правити державою декретами, не дуже оглядаючись на парлямент.

Таким шляхом піде, подобає, розвиток державного життя в Росії. А ще в Україні, де теж потреба влади „сильної руки", щоб перебудувати, чи розбудувати державу? Вірити, що засіється там і виросте вільна економіка і закріпиться демократія, одне поруч іншого, і довершить це народ своєю волею? Мабуть, це не вдасться. І в Україні зачу-

(Закінчення на стор. 3)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

У путах навколишнього підсоння

Незважаючи на приголомшливий поступ нашої цивілізації та на всі її складні технологічні винаходи, людина залишилася далі невільником законів природи, від яких залежить не тільки наше щоденне життя, але теж життя усіх народів та культур. Візьмім, наприклад підсоння, зумовлене наявністю поверх стомилевого атмосферичного покрову нашої землі, який захищає нас, не тільки перед холодом та нищівною дією радіяційних променів, але становить теж основний фактор нашого щоденного життя. Відповідно до погоди, ми одягаємося, їмо, влаштовуємо наші розваги, дозвілля тощо.

Остання гостра зима, що започаткувала кризу пального, 10 днів небувалих гарячих днів та буревійних дощів, що перекотилися майже крізь всі стейти ЗСА, дали нам передсмак цього, що чекає людину, коли захитається усталений балянс підсоння на нашій плянеті. В старині люди пов'язували всі зміни погоди з волею мітичних богів. У модерних часах деякі люди зв'язують їх з дією технології. Ця остання причина має деякий вплив на зміну нашого підсоння, захитанням балянсу природи, продуктами термодинамічного пального (CO_2) та підвищенням усталеної температури нашої атмосфери. Але мало хто освідомлює собі, що діють ще інші причини, яких досі науці не вдалося найти. Ми живемо в міжльодовиковій добі лагідної температури та підсоння, яке приймаємо, як щось зовсім природне й самозрозуміле. Але в дійсності, впродовж останніх півмільйона років, такою погодою втішалася наша плянета лише 30,000 років.

Історія підсоння нашої землі була історією циклічної погоди й негоди. Роберт Ордр у книжці „Ловецька гіпотеза" передбачає, наприклад, прихід нової льодовикової доби, що може стати початком кінця нашої цілої цивілізації. У журналі „Горизонт", появилася декілька років тому, дуже цікава стаття Р. Карпентера, професора-емерита Брин-Маврського коледжу, біля Філядельфії, на тему падіння стародавніх цивілізацій, зв'язаного з циклічною зміною підсоння на нашій плянеті.

Приблизно, що 1850 років із незрозумілих досі причин, середня температура меншає або більшає 3—4 ступені, у висліді поширення або скорчення арктичних льодовиків. Зі зменшенням поверхні арктичних льодовиків, шлях постійних екваторових вітрів поширюється на північ, вздовж Південної Европи. Ті вітри вирощуються у висліді гарячого, вологого повітря, що підноситься над екватори. В часі його підносу вгору, воно втрачає свою вологість та унапрямлюється до обидвох бігунів. Холодні маси повітря на бігунах, стягають ті вітри вниз та скеровують їх знову до екватора. В дорозі до екватора вони всмоктують вологість землі та зумовлюють посуху всіх цих теренів, над якими вони проходять.

12,000 років тому, Сагара була квітучою оазою, сповненою зеленої рослинности та ріками повними води по вінця. Але зі зменшенням льодовиків на бігунах, екваторові вітри забирають в неї знову всю вологість та перетворюють її у сьогоднішню пустелю.

Приблизно 3,000 років тому, багато років по уступленні льодовикової доби, микенські греки створили високу цивілізацію. На жаль, в тому самому часі стало дійсністю підвищення середньої температури землі, а з огріванням землі, зменшення льодовикової поверхні на бігунах та поширення екваторових вітрів, а з ними пересув зони їх дії поза Сагару до Південної Европи. У висліді це спричинило цілу низку катастрофічних неурожаїв та посух, а микенські греки найшлися, дослівно у піщаному „полумиску". Це зумовило їх переселення на північ та упадок микеанської цивилізації. Коли історики та археологи відкопали згодом залишки їх культури, вони прийшли до однозгідного погляду, що микеанські греки впали жертвою наїзду варварів.

В дійсності, це було плем'я номадських пастухів, що поселилося на терені, який залишили микенські греки. Немає жадного сумніву в тому, що ті терени вони не здобули зі зброєю в руках, бо вони не дорівнювали заавансованим грекам. Коли температура землі охолонула і наступило поширення льодовиків, екваторові вітри змінили напрям, а греки вернулися до своєї старої батьківщини, створивши нову гомерівську цивилізацію, відому під назвою клясичної Греції.

Наприкінці насувається логічна думка, чи людина своєю технологією не може захитати цього усталеного балянсу природи та отепливши землю продуктами термодинамічного пального, приспішити зменшення арктичних льодовиків, а з тим, нашого підсоння та нашої неволі в ньому.

Петро Часто

НЕ В ЖІРІНОВСЬКОМУ РІЧ...

Російські націонал-патріоти, як от прохановці — за прізвищем головного редактора проімперської газети „Дєнь" Алєксандра Проханова — все ще, за інерцією, продовжували клясти міністра-закордонника А. Козирєва, інкримінуючи йому „плазування перед Заходом", а жіріновці вже помітили його еволюцію вправо. Значно поправів і президент Б. Єльцин. Якщо відкинути зовнішні, формальні відмінності, то обидва вони, Єльцин і Козирєв, є також жіріновцями. На самих початках їхнє лідерство не передбачало нічого іншого, крім „заднього двора", гумна суспільства. Щодо витвореного віками русла національної психології, то Єльцин з Козирєвим пристосовуються до нього так само, як і Жіріновський. Вони чудово розуміють, що російську сутність є неможливо зреформувати, як неможливо випростати собачого хвоста — скільки не пробуй, все одно згорнеться калачиком.

Цим калачиком є вроджена орієнтованість росіян на експансію. Від моменту свого виникнення Росія є військовою державою. Еліту, провідну верству в ній завжди складали не інтелектуальні чи духовні сили, а генерали. Досить сказати, що щонайменше половина усіх шанованих Російською Церквою авторитетів — військові. Тепер кожен школяр знає, що вся історія Росії — це історія підкорення чужих земель і народів, однак чомусь тяжкою для засвоєння є істина, що йдеться, власне, не про ті чи інші історичні події, а про стереотипи, закладені в ментальності. „Відразу після Бога я люблю артилерію", каже генерал в „Трьох розмовах" великого знавця російської душі Володимира Соловйова. Комуністична ідеологія звільнила російських генералів від любови до Бога, в усьому іншому генерали пристосували цю ідеологію до своєї гарматної любови. Росія залишається військовою, загарбницькою державою, ніякої реформи цього культу генералів і гармат не відбудеться — Жіріновський тонко збагнув засадничість цього культу і його стабільність, цілком поклався на нього і, бувши абсолютним політичним зером, виграв. Програє ж кожний, хто спробує загатити це головне русло російської самосвідомости і державної самоорганізації.

І тут не варто вдаватися до аналогій. Військові грають немалу ролю в будьякій країні, у спільнотах, нерозвинутих демократично, вони завжди є альтернативним варіянтом влади — генерали то стають президентами, то сидять в тюрмі. Однак, у Росії нема альтернативи визначальному впливові військових, цей вплив залежить навіть не від кількости армії і не від якости зброї, а від панівної психологічної тенденції. Психологію, як відомо, заарештувати не можна.

Пригляньмося останнім російським подіям. Арешт змовників у серпні 1991 року, половина котрих були генералами і котрі, скорше за все, повернули б Росію у звичний для неї стан військової диктатури, не зменшив значення армії в житті суспільства. Єльцин висуває на командні пости нове, вільне від комуністичної ідеології покоління офіцерів, проте ні роля, ні напрям цієї фундаментальної сили не змінюється. У Придністров'ї, на Кавказі, в Таджикістані вона діє цілком самостійно, не питаючи президентського благословення. Б. Єльцин у Варшаві, намагаючись зберегти „імідж" послідовного демократа, заявляє, що він не є проти вступу Польщі у НАТО, а буквально через декілька днів російський міністер оборони П. Ґрачов ставленик Єльцина, займає цілком протилежне становище — і Єльцин навіть не гадає обурюватися цим генеральським непослухом. Фікцією виявився „демократизм" Єльцина, коли генерали подали йому проєкт нової військової доктрини, згідно з якою Росія залишає за собою право першою застосувати атомову зброю, навіть коли своїм ворогом вона потрактує неядерну державу. І Єльцин затвердив цю доктрину. Подібного собі не дозволив би навіть „чорний полковник" Брежнєв. Або погляньмо, з якою затятістю Єльцин і Козирєв домагаються згоди міжнародних чинників на право російської армії виступати „миротворцею" в межах колишнього Совєтського Союзу.

Остаточне поправіння Єльцина і його оточення відбулося перед виборами у новий парлямент. Ліберал і реформатор Козирєв раптом вишкірив ікла імперіяліста, відверто пропаґуючи поновне „об'єднання" незалежних народів під московською рукою. Єльцин відкриває в російській глухомані пам'ятник українському князеві Ярославові Мудрому і констатує існування „великої тисячолітньої Росії". Бо її відродження вимагають військові і сама завойовницька російська ментальність — Єльцин стає їхнім закладником, маріонеткою. Під їхнім невідпорним тиском він рухається в тому напрямі, що й Жіріновський. В єльцинівській конституції вже ні слова нема про національні автономії у складі Російської Федерації, а Жіріновський серед своїх перших великодержавницьких „концепцій" запропонував скасувати національно-територіяльний устрій країни і запровадити, як за царів, губернії — як спосіб досягнення російської національної однорідности. Певна річ, цю концепцію підтримали й комуністи, котрі тепер „вийшли з підпілля". А йдеться про одне — про традиційну однорідність військової держави, яка має незмінне покликання — підкорити увесь світ.

Іванна Савицька

З МУЗИКОЮ У СВІТ

(Пам'яті пяніста)

Роман Савицький осиротів, як йому було 11 років життя. Мати, вдова по священику, ледве в'язала кінці з кінцями, годуючи обідами самотніх професорів в гімназії.

Малий Роман, який вивчав гру на фортепіяні від сьомого року життя, читав плавко ноти, грав нескладні, клясичні композиції із пам'яті, любив імпровізувати, бо музика була його життям. От і зродилася у когось думка пошукати хлопчині заробіток у місцевому, самбірському кіні. Фільми були тоді німі, музику творили живі люди. Управа кіна, прослухавши хлоп'ячу гру, погодилася на юного пяніста, але тут прийшла заковика, хлопцеві потрібний був дозвіл на гру (дві години кожного вечора), від директора школи. Дозвіл такий Роман справді дістав, і юного пяніста ховали з піяніном за кулісами сцени, щоб публіка не бачила за клявішами малого підростка-учня.

З наукою у гімназії було тяжкувато, писати домашні задачі справді не було коли, але ласкаві професори дивилися на все крізь пальці. Професор математики раз навіть сказав таке:

— Ти, Романе, знов понаписував якісь нечувані нісенітниці, математика-науковця з тебе не буде, але ти вчора гарно грав на концерті Шевченка, дістанеш з математики добре.

Роки плили і хлопець підростав. Коли ж у самбірському хорі „Боян" звільнилося місце диригента, 17-літній гімназист Роман Савицький перебрав у руки паличку диригента.

Покінчивши Вищий Музичний Інститут у Львові в клясі композитора В. Барвінського йшли заходи вислати здібного хлопця на завершення студій до Праги і тут допоміг (як і багатьом іншим), Добродій і Опікун молоді, Митрополит Андрей Шептицький.

Кожних вакацій, коли Роман повертався з Праги до Львова, складав візиту вдячности своєму великому Добродієві. У просторій кімнаті-залі, на Святоюрській Горі, повній килимів і портретів, сидів Святець за своїм робочим столом, і всміхаючись юнакові назустріч, питався тепло: „Ну як там, Романе? Поступи робиш, фортепіяну пильнуєш? Яка шкода, що не маємо тут інструменту". Роман виймав із кишені згорнений рівненько папір (свідоцтво закінчення року), із підписом професора Курца, і було видно, як лице Митрополита ясніло, і добрі очі Його робилися нагло веселими. Митрополит відсував шухляду свого робочого стола, в якій ховалася Митрополича Щедрість, що була запорукою дальших, у Празі студій.

З тих пір, упродовж цілого (як-же недовгого життя, 53 роки), пяніст Роман Савицький пішов з музикою у світ. Львів, Дніпропетровськ, Київ, знову Львів, Франкфурт, табір Карльсфельд, Берхтесґаден, Мюнхен, Філядельфія, Ню Йорк, і сливе всюди і скрізь, де відбувалися Листопадові Свята, чи дні в пам'ять Шевченка, чи 22-ге Січня, чи День Мами, а то й, головно, власні концерти-речиталі, тріо, квартети і отой незвичайний акомпаньямент солістам, такий важливий кожному виконавцеві. Пригадую таких музик, які, чи то гостювали, чи тільки приходили музикувати до нашої скромної хати (Львів-Філядельфія): Євгенія Мозгова, Христя Колесса, Лев Туркевич, Орест Руснак, Зенон Дольницький, Василь Тисяк, Наталія Андрусів, Іванна Прийма, Альфредо-Іван Лисий (з Арґентини), Оксана Сімович, Мирослав Старицький, Євгенія Зарицька, Микола Фоменко й інші. Пригадую також, як захоплювався пяніст голосом Івана

(Закінчення на стор. 3)

Максим Рильський

Різдвяний сонет

Незмінний свідку пращурів моїх,
Золотооке небо! Ясний світе!
Тобі мої замислені привіти,
Акорди перші співів різдвяних!

Казки ієрогліфів золотих,
Незримих рук усім видимі квіти!
Як бачить вас і серцю не радіти,
Як не забудь усіх турбот земних.

Під дальній звук урочистого дзвону
Ви воскресили вбогий Віфлеєм
І схилену над яслами Мадонну.

Ви світите перед великим днем
Над бідною кривавою землею —
Нового світу новою зорею.

З музикою у світ

(Закінчення зі стор. 2)

Гоша і його зовнішньою появою, проте на музикування з ним ніколи не ставало часу. Велика шкода.

Окрему увагу приділяв пяніст іспитам у 17-ох відділах Українського Музичного Інституту, і ті відділи (філії) працювали сумлінно завдяки добрим педагогам.

Праця над самим собою, то особлива одержимість митця. П'ять годин денно, від 8-ої ранку до 1-ої по полудні, це вправи пальців, і вправи пам'яті, новий репертуар і відсвіжування старого, півгодини перерви і лекції, лекції, лекції, аж до пізнього вечора.

Пяніст Роман Савицький жив музикою, жив для музики, горів для неї і згорів несподівано 12-го січня 1960 року у Філядельфії.

У час буревійних років пяніст (з родиною) покинув Львів, бо займанці напосідали на нього, згодом викляли, як ворога народу, вимазали із списків музик, засудили на жорстоку непам'ять.

І ось, тепер, по довгих, довгих літах, коли засвітилося сонце, вигнанець повернувся до свого Львова, повернувся у звукозаписах до того самого радіо, в якому працював музичним керівником в 1939—44 роках. Оті фортепянові записи батькової гри пильно беріг син пяніста, теж Роман, і разом із чудом віднайденим фортепяновим концертом В. Барвінського, Роман Савицький, мол., повіз особисто оці скарби до Львова. Там прийняли їх сердечно, із щирим серцем, і вони (оці нагграння) вже служать і служитимуть Україні повік.

Р. Савицький, ґрадуант Музичної Академії у Празі, 1932 року.

Росія по...

(Закінчення зі стор. 2)

вати голоси про „сильну руку". Проблема в тому, що влада „сильної руки" вимагає почви.

Денгова „сильна рука" спирається на незрушеній партійній організації. Пінешетова рука в Чілє, а Єльцинова у Росії, має опору у збройних силах. В Україні таки „сила" наростала у Рухові, доки його Чорновіл не позбавив всенародної ефективности. Чи може Кравчук покладатись на „силу" ген. Радецького; як Єльцин на Ґрачова? Наразі таке не реальне. В Україні покищо політично далі „сила" у партократів. Протиставити їм нині іншу реальну „силу", яка вирішила б про вислід виборів і перебрала керму влади — маріння. Виборець скоріше прийме арґумент, що завели реформісти, бо призвели до нечуваного зубожіння їхніми реформами, чим закид реформістів-патріотів, що опанована партократами Верховна Рада не допустила до проведення реформ і переведення економіки на правильний шлях. Та не тільки в тому трудність.

Влада в Росії спирається нині, як згадано, на твердому підґрунті закону. Єльцин зумів встановити цю базу для влади „сильної руки" у новій конституції. А як із тим в Україні? Як з підбудовою конституційного підґрунтя для державотворення?

Україна далі існує без конституційного Закону. Гомонять, що в Києві працюють над новою конституцією. А чи справді вона буде? Хто її бачив в остаточній редакції? У подібних соціополітичних умовах як у Росії, заведена в Росії французького типу конституція була б пригожа і для України. Її основна ціха: сильна виконавча влада Президента, що єдино дає запоруку успішного переведення реформ. На яких принципах підготовлюється конституційну систему України? А головно: хто мав би її схвалити? Теперішня ВРада. Ця вибрана у березні? Буде проєкт підданий на всенародне затвердження водночас із виборами 27-го березня 1994? Ні, чичирк про те! То що думати? На що надіятися? На нове „чудо", яке заблисне на фірманенті України 27-го березня? Що народ піде до нової Верховної Ради патріотів з-під стягів Чорновола, про що теж дехто мріє, і насправді „вільна економічна система", а на її хребті політична, засяє райдугою над Україною? Що український народ виявить нечувану політичну зрілість і наснагу, і пошле до ВРади патріотів, які докажуть світові, що перехід від контрольованої економіки до вільної без стосування політичних засобів „сильної руки", як це твориться в Китаю, Чілє, і на що заноситься у нашого північного сусіда, таки здійснений? Такі настанови, це насправді віра, що у березневих виборах повториться „чудо" 24-го серпня 1991 року. Віра спасає — правда. Але, щоб вірити, треба живої душі. А впевняють, що за останні два роки, вона дуже „сковбасніла"... Це те, що найбільше тривожить!

СПРАВА ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ В ЛЕҐІСЛЯТУРІ НЮ ДЖЕРЗІ

Додаток про ґеноцидний голод в Україні до законопроєкту С-2 155 для студій голокосту викликав метушню в Нюджерзькій стейтовій леґіслятурі. В понеділок, 13-го грудня 1993 року стейтовий сенатор Роналд А. Райс (дем.— 28-го Дистрикту) вніс цей додаток до законопроєкту С-2 155, після того як цей законопроєкт був вже прийнятий нюджерзькою Асамблеєю як А-2780. В тім додатку кажеться, що ґеноцидний голод в Україні 1932—33 років повинен бути доданий до списка ґеноцидів як частина навчальної програми в середніх школах Ню Джерзі.

Цей „Додаток Райса" був прийнятий в Сенаті 27-го голосами у четвер, 16-го грудня 1993 року. Другий додаток, який пропонує включення польського ґеноциду в Катиню, спонзорований сенатором Ренді Корманом (респ. Миддлсекс), був прийнятий 28-0 голосами.

Спікер нюджерзької Асамблеї Ґарабед Гайтаніян (респ. —Воррен) сказав, що він був приголомшений такою акцією Сенату, особливо тому, що він наполегливо вимагав, щоби Сенатська комісія навчання прийняла його законопроєкт без змін чи додатків. Комісія прийняла цю вимогу 5-0 голосами, але сенатори Райс і Корман додали ще дві зміни. По доданню змін цей законопроєкт повернувся назад до Асамблеї, щоби узгіднити додатки.

Гаррієт Дерман (респ.—Миддлсекс), член Асамблеї, яка була співспонзором оригінального законопроєкту про голокост, внесла свою поправку до законопроєкту, і в цей спосіб відкинула додатки Райса і Кормана і завернула законопроєкт до оригінальної форми (т. зн. без українського голоду і польського Катиня). Законопроєкт спрямовано назад до Сенату, щоби узгіднити відкинення додатків сенатською палатою.

Одначе 16-го грудня президент Сенату Доналд Ді Франческо (респ.—Юніон) відмовився поставити законопроєкт під голосування, кажучи, що „Сенат запропонував законопроєкт в такій формі, в якій був побажаний Сенатом" під час попередньої сесії. Кінцева сесія стейтового Сенату є запляноване на 10-го січня 1994 року. Якщо законопроєкт не був схвалений двома палатами — Асамблеєю і Сенатом — на кінцевій сесії стейтової леґіслятури, тоді він перепаде і його треба буде вносити наново під час нової сесії в 1994 році.

Ціла ця історія вийшла з того, що жидівські організації, як подає „Рекорд", другий з черги по величині нюджерзький часопис, загрозили „відтягнути підтримку для тих законодавців, які будуть настоювати на тім, щоби поставити в тім законопроєкті жидівські жертви нацистів нарівні з поляками і українцями, які кажуть, що потерпіли від жорстокостей, але брали участь у смертносній машині як вартівники таборів", сказав Пол Вінклєр, голова стейтової Освітньої комісії голокосту. „Трагедія голокосту з його жертвами і уцілілими була б принижена, якщоб поставлено в тім самім абзаці випадки не так катастрофічні, як нацистські систематичне і пляноване винищування цілої нації, чи етнічної групи".

Оригінальний законопроєкт був внесений у вересні ц. р. спікером Асамблеї Гайтаніяном, який є вірменського роду, з застереженням, що в додатку до нацистського голокосту в шкільних програмах середніх шкіл стейту Ню Джерзі будуть навчати також ґеноциди камбоджський і вірменський. До Гайтаніяна ще прилучилася член Асамблеї Гаррієт Дерман. Зі Сенату прилучилися Джек Сінагра (респ.—Миддлсекс) і Луїс Коско (респ.—Берґен).

Цей законопроєкт викликав гострий протест турецької громади, яка спротивилася, щоби включати вірменську трагедію як ґеноцид; турки твердять, що загибель понад одного мільйона вірменів стався в наслідок громадянської війни. Натомість Джан Гендерсон, представник Асоціяції нюджерзьких шкільних рад, настоював, що законопроєкт, який є мандатним — примушує учителів вчити про ґеноциди — є недобрий і односторонньо написаний і в теперішній формі викличе незгоду і нехіть між тими групами, які пережили ґеноциди, але не є включені в законопроєкт. Він твердить, що замість послабити ненавість між групами, законопроєкт розминувся з своєю ціллю і „правдоподібно буде сприяти нетолеранції і розпалювати пристрасті". Вийшло з цього всього, що на вигляд невинно зформульований законопроєкт, який повинен був легко перейти дві палати стейтової леґіслятури, натрапив на сильну перешкоду.

В порівнянню з дуже активним відзначенням 50-ої річниці голоду 10 років тому, програма роковин 1993 року знайшла мало уваги в урядових і наукових колах, за виїмком кількох голосів в американському Конґресі. Щоби відмітити ту річницю на стейтовому рівні, організація Американців Обороні Людських Прав в Україні звернулася до ґубернатора Джима Флоріо і стейтових законодавців 28-го виборчого дистрикту сенатора Роналда Райса (дем.—Ессекс) і членів Стейтової асамблеї Геррі МекЕнро (дем.—Ессекс) і Джеймса Занґарі (дем.—Ессекс), щоби вони внесли резолюцію з нагоди 60-ої річниці голоду. Вони радо згодилися це зробити.

Публічне відзначення і деклярація ґубернатора Флоріо відбулася під час фестивалю Асоціяції Оборони Лемківщини в серпні 1993 року. Резолюції Асамблеї і Сенату публічно представлено в понеділок, 13-го грудня, в обох палатах стейтової леґіслятури, якраз в цей самий день, як відбувалося голосування над вище згаданим законопроєктом і додатком до нього. В додатку до головних спонзорів МекЕнро і Занґарі, до до спонзорства резолюції ще прилучилися члени Асамблеї Стівен Мікулак (респ.—Миддлсекс) і Ернест Орос (респ.—Миддлсекс).

Перед подіюмом в центрі залі зібралася українська група. Коротку програму відкрив Геррі МекЕнро, котрий стисло пояснив ціль резолюції. Опісля Божена Ольшанівська, президент організації Американців Обороні Людських Прав в Україні (АГРУ), подякувала всім членам Асамблеї за їхню підтримку. Володимир Багрій відчитав молитву і духовне послання. Бронислава Скорупська відчитала зворушливий спомин про голод 1932—33 років, зі свого дитинства. Присутні немов зачаровані слухали про жахливу голодну і холодну зиму. Потім вручено Б. Ольшанівській обрамовану резолюцію.

В українській делеґації були: отці Богдан Желехівський, від св. Тройці, і Іван Фатенко, від церкви св. Юрія; Ірена Плис, від церкви св. Йосафата ЗУПЦ; Володимир Багрій, голова Українського Євангельського Об'єднання Північної Америки; Осип Труш, від УАК-Ради; Бронислава Скорупська; Марія Полянська, голова нюджерзської Ради СУА; Юрій Мізюк, командант Українсько-Американських Ветеранів; Дарія Кузик від Українського Патріярхального Товариства і Українського Народного Дому в Трентоні; Віра Сендзік, від УАКРади; Ольга Дубик, СУА, Відділ 119-ий; Зірка Бекесевич, Ліґа Українських Виборців; Володимир Боднар, АНЧЕЙН; і Б. Ольшанівська.

Після того відбулася церемонія вручення сенатської резолюції в залі нарад Сенату Ню Джерзі. Сен. Роналд Райс виголосив слово, пояснюючи історію голоду і потребу донести інформацію про це американцям. Він підкреслив заслуги і факт, що українці стейту Ню Джерзі є чесні і працьовиті громадяни, чого часто недобачують і недоцінюють члени урядів.

„З'єднані Стейти Америки були основані на культурній різнородності і ця різноманітність була причиною, чому Америка стала найсильнішою державою світу", сказав Райс. Через те, що законопроєкт про ґеноцид був на аґенді до голосування, заборонено промови від українців, мотивуючи це тим, що ці промови можуть бути інтерпретовані як лобі за підтримку додатку.

Сенатор Райс двічі став героєм дня, бо він не тільки був головним спонзором „голодової резолюції" обох палат, але також відважився внести поправку до законопроєкту С-2155, який пропонував додати голод 1932—33 років в Україні до „ґеноцидного" законопроєкту. Ця поправка перейшла Сенат 27-0 голосами підтримки. Його поправка дістала назву „Райс амендмент" і викликала живе зацікавлення серед осіб і груп „специяльних інтересів", котрі заповнили ґалярії глядачів. Кореспонденти преси, радіо і телевізії також пильно стежили за голосуванням „ґеноцидного" законопроєкту.

„Ню Йорк Таймс", „Стар-Леджер", „Рекорд" (Гакенсак), „Дейлі Рекорд" (Морріставн), „Есбирі Пресс" і Ассошіейтед Пресс кількакратно звітували про перебіг справи. Тому, що рішальне голосування за „ґеноцидним" законопроєктом було поставлене на сенатський календар в четвер, 16-го грудня, продовж вівтірка і середи 14-го і 15-го грудня АГРУ змобілізувала і законтивізувала сітку телефонів до 40 стейтових сенаторів, натискаючи їх підтримати „Райс амендмент", а перед тим, 11-го грудня, АГРУ написала в тій самій справі лист до всіх сенаторів Ню Джерзі. Лист від стейтового товариства ветеранів написав Ю. Мізюк, а Д. Кузик і інші трентонці інформували АГРУ про перебіг подій в столиці і про звіти в місцевих газетах.

Ініціятори законопроєкту, який був внесений до Асамблеї у вересні, ц. р., був задуманий як частина протиненависницької кампанії „Ентай гейт". Реакція і скомпліковані додатки були неочікувані. Жидівська лобі започаткувала законопроєкт про навчання нацистського голокосту в середніх школах Ню Джерзі і щоби це не виглядало експлюзивно як жидівська справа, погодилися додати ще вірменський і камбоджський ґеноцид. Доповнення про цю справу з Ґарабадом Гайтаніяном все виглядало, що перейде гладко. Тим часом українці і поляки довідалися про цю справу з газети зі статті, в якій опонував проти обмеженого законопроєкту член Асоціяція шкільних рад Ню Джерзі, який твердив, що в такий спосіб написаний законопроєкт буде розпалювати пристрасті, буде поглиблювати ненависть і буде насильно накидати учителям програму навчання.

В результаті контроверсії, українці і поляки вимагали доповнення законопроєкту додатками про голод 1932—33 років в Україні і катинську масакру, турки опонували проти вимінювання вірменського ґеноциду, а жиди вимагали щоби у законопроєкті не було ані голоду України, ані катинського ґеноциду. Суперечка, яка вийшла з цього, була викликана різними групами з різних причин.

Моррі Лоріхт, голова комісії для шкільної програми голокосту в Ню Джерзі, сказав, що: „включення польських і українських додатків є цілковитою помилкою, бо вони розводнють, а навіть заперечуть унікальність голокосту". Він виправдує включення вірменського ґеноциду в законопроєкті тим, що „включення зусиль турецьких груп заперечити вірменський ґеноцид буде повчальним, бо треба вивчати методи і мотиви тих, хто заперечує голокост", а включення камбоджського ґеноциду він виправдував тим, що „цей ґеноцид ставить питання, чи ЗСА і їх союзники відмовилися признати ґеноцид і в цей спосіб помогти спасти жертви".

З газет довідуємося, що Гайтаніян, який „боровся завзято", щоби включити вірменський ґеноцид, який відбувся тому 80 років, був „заскочений і розгніваний" тим, що український і польський додатки були запропоновані до його законопроєкту і „влізли йому в дорогу".

Тому, що голосування над законопроєктами А-2780 і С-2155 відкладено до 10-го січня 1994 року, то залишився ще час і нагода продовжувати справу і натискати на членів обох стейтових палат голосувати за включенням додатків, специфічно, за додатком про Великий голод в Україні. Для інформації про цю справу просимо телефонувати або писати до: АГРУ — AHRU, 43 Midland Pl. Newark, NJ o7106; (201) 373-9729; fax (201) 373-4755.

Володимир Боднар

В СОФІЇ, СТОЛИЦІ БОЛГАРІЇ, вбито амбасадора Південно-Африканської Республіки Алевійна Бюрґера. Його тіло знайшли в ґаражі амбасади, на задньому сидженні лімузини. Через вікно до авта була запхана плястмасова трубка, своїм протилежним кінцем натягнута на трубу газового вихиду.

Згадка про А. Пашковського

Складне, переповнене стремлінням творити людям добро, було життя Анатоля Пашковського.

Народився він в нашому старовинному княжому Львові 12-го березня 1924 року. Походив з священичої династії, був внуком пароха села Струтень о. Антона Яновича і правнуком пароха містечка Олеська, о. Атанасія Пашковського. Дитинство і юність молодого Анатоля проходили в любові до свого народу, серед рідної української природи та в наших народних традиціях. З раннього дитинства вслуховувався в тужливі пісні селян, які запали йому глибоко в душу, залишаючи слід на все життя. Війна обірвала щасливу безтурботну юність молодого Анатоля і перекреслила всі його життєві пляни і мрії. Тернистими шляхами добирається до Австрії і вступає в університет в Інсбруку на студії художнього мистецтва. Там в українській громаді проводить суспільну працю, за що отримує численні признання і подяки. В 1948 році переїжджає до Тунісу, де продовжує займатися громадською працею. Особливо популяризує українську музику та спів. В 1950-му році одружується з Неонілею Фіцалович, з якою в'яже його спільне заінтересування, любов та захоплення музикою, сольовий та хоровий спів. Незабаром доля закидає його з родиною до Ню Йорку, де продовжує громадську діяльність. Продовж багатьох літ був головою чоловічого хору „Думка", а згодом реорганізує його в славний мішаний хор. Будучи не лише талановитим мистцем, але і добрим адміністратором, в співпраці з управою хору організує концертові поїздки по ЗСА. Зі сцен великої держави звучали українські пісні, полонили серця не тільки українців, але всіх людей, які любили мистецтво і розуміли його. В пресі часто появлялися гарні згадки про його самовіддану працю. В 1965 році переїхав на постійне перебування до Торонто. Пригадую, як в 1991 році Анатоль мав щастя побувати на рідній землі в Олеську на відзначенні століття побудови церкви його прадідом Атаназієм. Тримав тоді в руках св. Євангелію, якою отець Атаназій благословив парафіян. Будучи людиною тонкою і вражливою, ця подія додала ще більше творчої наснаги невпинно служити своєму народові.

Маючи великий організаційний хист, він організував концертові виступи співакам: Євгенії Зарицькій, І. Маланюк, Андрієві Добрянському, Йосипові Гошулякові, Ганні Колесник; скрипалям: Д. і Ю. Мазуркевичам; хорам „Думка", „Дударик", „Ослав'яни", камерному хорові Полянського з Польщі та багатьом іншим.

Будучи у Львові допомагав цінними порадами режисерові Ф. Стригунові в гастрольній поїздці Театру ім. Заньковецької до Канади. В Торонто взяв на себе весь тягар організації трьох п'єс: „Маруся Чурай", „Полуботок" та „Вертеп", які пройшли з успіхом і викликали велике зацікавлення діяспори. Як член Мистецької Ради при Конгресі Українців Канади в Торонто вкладав в свою працю всю душу. Він не терпів „порожніх слів" і віддавав себе повністю обов'язкам, які добровільно брав на свої плечі. Будучи вже смертельно хворим, зі шпитального ліжка, служив порадами членам комітету для влаштування концертів державної капелі „Думка" з Києва. Цих концертів вже не судилось йому почути... Анатоль з вродженим почуттям громадської відповідальности робив завжди добре, інакше не вмів... Робив завжди добре — робив завжди з любов'ю. Вмів працювати і бути толерантним до чужих думок. Назавжди залишиться в наших серцях його світла постать, його праця, яку він присвятив українському народові.

Д-р Ірина Кобрин, Львів

Із глибоким смутком повідомляємо рідних, приятелів і знайомих, що у вівторок над ранком, 4-го січня 1994 р. відійшов у вічність на 84-му році життя наш найдорожчий
ТАТО І ДІДО

бл. п.

ЯРОСЛАВ ІВАН ТАТОМИР

ПАРАСТАС відбудеться в п'ятницю, 7-го січня 1994 р. у похоронному заведенні Насевичів при Френклін вул., в Філядельфії, Па.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 8-го січня 1994 р. на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі, Па., після Служби Божої в українській католицькій катедрі Непорочного Зачаття.

Горем прибиті:

дочка — МАРТА ЛУКАСЕВИЧ з мужем д-ром ОМЕЛЯНОМ
внуки — АНЯ І СТЕФАН ЛУКАСЕВИЧІ

Кредитова Кооператива „Самопоміч" в Ню Йорку

ділиться сумною вісткою з членами й українським громадянством, що в неділю, 26-го грудня 1993 р., несподівано відійшов у Божу вічність закінчивши 86 років життя

бл. п. адвокат

Роман К. Гуглевич

довголітній голова Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Ню Йорку, видатний громадський і політичний діяч.

Дружині покійного Ользі, синові Богданові та всій родині складаємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Дирекція, Управа і працівники

Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС)

ОМУС

ділиться зі своїм членством та українською громадою скорбною вісткою, що тут у Філядельфії, Па., в п'ятницю, 31-го грудня 1993 р. відійшов у вічність
ЗАСЛУЖЕНИЙ АКТОР І ТЕАТРАЛЬНИЙ ДІЯЧ

сл. п.

ЄВГЕН ЛЕВИЦЬКИЙ

Народжений 2-го серпня 1910 р. в Перемишлі, Галичина, почав працювати на українській сцені в 1929 р., в об'їздових українських театрах в Галичині, а на еміґрації в Ансамблі Українських Акторів, під мист. кер. Володимира Блавацького. Виконував ролі у драмах, оперетах і комедіях, з великим успіхом. Довголітній голова ОМУС-у, багато часу присвячував для появи книги „Наш Театр" 1-го та 2-го томів.

ПАРАСТАС відправлений у вівторок, 4-го січня 1994 р. о год. 5-ій веч. в українській автокефальній православній церкві св. Покрови, при 12-ій вул. і Оак Лейн Авеню у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в цій же церкві, у середу, 5-го січня, о год. 9-ій ранку, а потім тлінні останки будуть перевезені на цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

СЛАВНА І ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечаленій дружині Вірі, синові Юрієві та дочці Ірині, складаємо щирі вислови співчуття.

Управа і Членство ОМУС-у

„МИ ПОВЕРНУЛИСЯ ДО НАШОГО МІСТА ЛЬВОВА"

„Львівський Вечір" у Воррені

Це дещо змодифікований заголовок нарису Богдана Нижанківського, який, до речі, був відчитаний на „Львівському Вечорі", влаштованому Дітройтською Окружною Управою Союзу Українок Америки у Воррені, Миш., 6-го листопада 1993 року. Багато із присутніх на цьому „Вечорі" пізніше висловлювалися, що вони справді були заворожені і немов проходили вулицями і парками Львова разом із головною прелеґенткою Уляною Старольською, в їхніх вухах немов живі дзвеніли пісні, що їх так давно співав неперевершений Юрій Лаврівський, повіяло запахом чорної кави і французьких тістечок із каварні „De La Paix" і „рожевий пил" присипав їхні спомини.

Комітет, який зайнявся підготовою цієї імпрези, під вмілим проводом Ірини Тарнавської, енерґійно зібрався до праці. Без перебільшення треба признати, що І. Тарнавська поставила солідний фундамент під цілу будову цього „Вечора" і причинилася до гармонійної співпраці всіх членок комітету і виконавців програми. Ціла програма була подумана так, щоб поєднати „facile cum utile" — легке, розвагове з поважним, пожиточним. Програму поділено на дві, властиво, на три частини. Перша частина поважна, тоді вечеря — і розвагова.

Вечір відкрила голова комітету Ірина Тарнавська, привітавши всіх присутніх, і попросила Наталю Гевко, голову Дітройтської Окружної Управи СУА, до ведення програмою. Н. Гевко розпочала віршем В. Симоненка „Український Лев", який прозвучавненаче гимн, висловлений відомим українським поетом в честь міста Львова і всього того, що це місто репрезентує: „Я до тебе прийшов із захопленням сина від степів, де Славута леґенду снує, щоби серце твоє одчайдушне левине краплю сили вдихнуло у серце моє". Н. Гевко в коротких словах накреслила цю виїмкову ролю, що її відіграв Львів в історії Західньої і цілої України, і як то Львів завжди зумів „...підіймати себе, наче кований щит..."

Піднявши чарку вина, Н. Гевко виголосила тост в честь „Невмирущого Львова", а наш соловейко, Христина Липецька, заінтонувала дзвінке Многоліття. Після цього Н. Гевко представила головну прелеґентку, Уляну Старосольську-Любович, і подала про неї коротку біографічну інформацію — як редакторку і письменницю. Уляна Старосольська приїхала до нас з Ню Йорку, щоб поділитися з нами своїм „Словом про Львів". Як уродженка Львова вона знайома майже з усіма його закутками. Відчувалося, як прелеґентка глибоко переживала всі ті описи знайомих їй вулиць, церков, присвячуючи багато уваги ріці Полтаві, про яку, дуже можливо, сучасні львів'яни не багато знають, бо Полтава тепер замурована і є відкритою лише біля джерел і при виході з міста на Побужжі. Дуже зворушливий був в її „Слові" момент коли вона згадала про величаву маніфестацію у Львові з приводу 100-ліття народин Т. Шевченка, на якій на чолі святочного походу їхав її батько, д-р Володимир Старосольський, на білому коні.

З черги виступила Віра Крива, представниця сучасного львівського покоління, яка відрецитувала свій власний високо-патріотичний вірш „Диво". Вірш цей присвячений події, яка відбувалася у Львові в 1989 році і авторка була на ній присутня. Тоді вперше по 70 роках величезна маса народу, понад 40 тисяч, віддала честь Січовим Стрільцям. Тим Стрільцям, пам'ять яких була паплюжена диявольським окупантом, а могили їхні на Янівському цвинтарі, які до Другої світової війни були об'єктом пошани і пієтизму, були знищені у варварський, святотатський спосіб (я бачила на власні очі збезчещені могили). Свічечки, які тепер запалено в їхню честь, „народ будитись закликають, за пам'ять мертвих, за їх славу, за честь, за волю, за державу!" На цьому „Львівському Вечорі" не можна було не згадати про Першого Листопада і віддати належну честь творцям-героям того чину.

Виконавці програми „Львівський Вечір". Передній ряд (зліва): Х. Липецька, У. Старосольська, І. Лаврівська, Н. Гевко, І. Козак, М. Федірко, А. Селі. Задній ряд: Р. Тарнавський, М. Лісовська, М. Шехович, В. Крива, В. Грушкевич, Я. Козак та А. Латишевський.

фото: Л. Гевко

Для відпруження слідувала елеґантна буфетна вечеря, яка хоч приготована не львівськими кухарями, мала багато львівських прикмет. Звертали на себе загальну увагу — левики, вирізані з м'якуша кавуна. Парох церкви св. Йосафата (імпреза відбулася в новоперебудованій залі церковного осередку св. Йосафата) о. Вернард Панчук, ЧСВВ, провів дуже гарну молитву, спеціяльно опрацьовану для цього „Вечора". Він, між іншим, пригадав, що вже цар Давид у псальмах 149 і 150 закликав хвалити ім'я Господнє „танком при бубні і арфі... звуком рогу, на гуслях і сопілці і на дзвінких цимбалах..." Зокрема о. Панчук просив Божого благословення для членок Союзу Українок, які так ревно стараються заховати, плекати і передавати молодшим тут, в діяспорі, українські культурні скарби.

В другій частині програми Н. Гевко привітала присутню на вечорі д-ра Наталію Черниш зі Львова, яка тепер викладає соціологію на університеті в Анн Арбор. Треба дати велике признання Наталці Гевко, яка вела цілою програмою надзвичайно енерґійно, скоординовано і з цікавими інформаціями як про виконавців, так і про виконуваний матеріял. І хоча сама не львів'янка, вона дуже легко вжилася у львівську передвоєнну атмосферу.

Ця друга частина програми відбувалася в імпровізованій каварні „De La Paix". Фон мініятурної сцени був прикрашений великим панно із карикатурами чотирьох письменників, яких твори у виїмках були прочитані на цьому „Вечорі" — Е. Козака, Б. Нижанківського, З. Тарнавського і Ю. Тиса-Крохмалюка. Панно виконав Ярема Козак, наймолодший син Ека, який також вибрав малярство як своє покликання, але у своєму власному стилі. Критарієм, чому власне вибрано цих чотирьох письменників, був той факт, що вони, опинившись в Америці, вибрали Дітройт за місце свого сталого мешкання. Н. Гевко розказала дещо про каварняну атмосферу передвоєнного Львова та про нашу тодішню „богему", яка найрадше стрічалася у Львові в каварні „De La Paix". Туди заходили такі визначні особи, як Франко, Грушевський, Барвінський, а пізніше, між молодшою ґенерацією, вже вичислені: Еко, Б. Нижанківський, З. Тарнавський, Ю. Тис-Крохмалюк, Н. Гевко накреслила їхні сильветки. Безсумнівно, Еко займає між ними виїмкове місце, але це головно задля його малярських досягнень. Коли в 1990 році, він, не зважаючи на вже біблійний вік, поїхав в Україну, його вітали у Львові як „національний скарб", вручаючи йому ключ від міста. В літературно-гумористичній творчості Екові було легше сміятися на рідних землях, хоч і під окупаціями, бо „на вигнанні дні течуть як сльози", як писав поет Олександер Олесь. Зенон Тарнавський більше знаний як драматург, але, за його власними словами, він ніколи не старався видавати своєї п'єси друком, бо уважав, що драми призначені для життя в театрі. Богдан Нижанківський-Дуфта — своєрідний гуморист, його віршовані гуморески-сатири майже завжди мають глибокий зміст. Юрій Тис-Крохмалюк — журналіст, письменник, історик, а за фахом інженер. Був старшиною I УД УНА.

Ось, каварня вже відчинена, каже Наталка Гевко — і зачинають входити: З. Тарнавський — репрезентований його молодшим сином Романом, Б. Нижанківський-Дуфта — Андрій Лятишевський, Ю. Тис-Крохмалюк, — В. Грушкевич, Еко — його братанич Ігор Козак. І ще входять: Ірина Лаврівська з „Веселого Львова", оперна співачка Христина Липецька, піяністка Маруся Лончина-Лісовська, балерина Мотря Макар-Федірко і її партнер А. Маззола. Першою точкою в 2-ій частині програми було фортепіянове сольо Марусі Лісовської, яка відіграла з чуттям і професійною технікою „Прелюд" Василя Барвінського. Між іншим, батько Марусі Лісовської, д-р Богдан Лончина, був учнем Барвінського в Музичному Інституті у Львові.

Далі слідували уривки із творів вже вичислених авторів. Роман Тарнавський передав почування його батька з „Дороги на Високий Замок", як то „незбагнуті вітри погнали його світами і він зупинився ... в Дітройті". Богдан Нижанківський навпаки — „Вернувся до Мого Міста" — дуже гарно передано Андрієм Лятишевським... „Рожевий пил сипле і сипле і нічого не видно". А ось Посейдон не звертає уваги на нього, а вода стікає по сходах. Автор бачить свій родинний дім на Руській вулиці, вбігає, хоче бігти на третій поверх, де жде на нього його мати, але „сходів на третій поверх нема".

Після тих двох настроєвих нарисів В. Грушкевич відчитав Тиса-Крохмалюка нарис-стурію про „Львівських Батярів" — цю специфічну категорію людей у Львові. Поляки зверталися до них з питанням: „Czj pan baciarz?" і це зовсім не було образливе. Українські батярі мали свою окрему українську мову, а польські — польську, як, наприклад, „заїванити", „ферайна", „на вінклю" і інші.

Четвертим кінцевим рецитатором був Іван Козак. Він, як близький до Ека братанич, знаменито підхопив деякі його ідіосинкратичні рухи, — пригладжуван ня волосся, підсування окулярів, і не забув про необхідного Екового метелика. Він відчитав Екову „саґу" про рід Левицьких, яких в Західній Україні була сила-силенна. Всі четверо рецитаторів вив'язалися зі своїх завдань знаменито.

Меццо-сопрано Христина Р. Липецька, більше знана як оперна співачка, відспівала дві пісні легкого жанру — „Пісню про любов", слова Ека, музика Лаврівського, і „П'ю за любов", слова Софронова, музика Адаманова (пісня ця була присвячена Ю. Лаврівському) при акомпаньяменті Марусі Лісовської. Жвава, радісна інтерпретація тих пісень була дуже відповідна до загального настрою. Ірина Лаврівська, акторка колишнього Театру малих форм „Веселий Львів", який діяв у воєнний час на наших землях, представила себе публіці у вірші „власного надхнїння" як веселу львів'янку, але закінчила дещо мінорно, що „я вже не та, що колись..." Говорячи про „Веселий Львів", вона підкреслила, що це була велика заслуга Зенона Тарнавського, що вперше створив український театр, близький до міського люду і вулиці. І хоч це був театр для „низів", люди, які працювали для нього, були високої кляси, наприклад, композитори Зиновій Лисько, Кос-Анатольський, Микола Колесса; літератори Тарас Мигаль, Софронів-Левицький, О. Тарнавський та інші. Ірина Лаврівська з пієтизмом згадала свого покійного чоловіка Юрія Лаврівського, популярні пісні в його інтерпретації зуміли витіснити польські шляґери з-поміж українців.

Мовби для продовження споминів про „Веселий Львів", балерина Мотря Макар-Федірко і її партнер А. Маззола запрезентували два елеґентні танґа в їхній інтерпретації під спів Ю. Лаврівського (із запису) „Бродить ніч по вулицях зимових" і „Ля компарста".

І вже зовсім на веселу нуту наша „рідна" Марта Шехович у своїй віршованій гуморесці поділилися з публікою своїми враженнями і різними перепетіями з недавньої поїздки до Львова. Знаменита була картина із купелі у львівській ванні — „мало що не в черевиках". Заголовок гуморески: „Мій любий Львів".

Ірина Тарнавська закрила чарівний „Львівський Вечір" плеядою подяк: виконавцям, комітетовим і всім, які причинилися до успіху цієї імпрези. Дякувала З. Голубцеві за виконання мистецьких програмок, Я. Козакові за оригінальне панно з карикатурами письменників, Олені Климишин за квіти для прибрання сцени, Б. Коссакові за добір музики, голові Окружної Управи Наталі Гевко за ведення програми, всім відділам СУА в дітройтській Окрузі за торти і печиво, і ще окремим союзянкам — за різнородну поміч, ґалерії „Чайка" за випозичення столиків і крісел до каварні і окрему подяку родині Палмерів з Комітету будови парохіяльного осередку св. Йосафата. Треба об'єктивно сказати, що всі подяки-похвали були повністю заслужені.

Я хотіла б зі своєї сторони висловити окрему подяку для публіки, яка своєю численною участю (не вистарчало столів і місця) дала таку потрібну заохоту до дальшої праці. І ще особлива подяка Ірині Тарнавській, голові Комітету „Львівського Вечора!" Спасибі всім!

Ксеня Антипів

ЯК ЗАСВІДЧУЄ СУМНА історія французького Дисніленду, французи своєю ментальністю все ж відрізняються від американців. Улюблений в Америці розваговий парк у Франції зазнає величезних шкод. 22-го грудня минулого року ревізори, які перевіряли фінансове становище парку, прийшли до висновку, що він перебуває на межі банкрутства. Якщо переговори з европейськими банками-кредиторами щодо продовження виплати борґів і з компанією Дисні — щодо субсидій закінчаться безвислідно, то французький парк доведеться закрити.

ВАЖНА ІНФОРМАЦІЯ
про оголошення у „Свободі"
й „Українському Тижневику"
(The Ukrainian Weekly)

З огляду на це, що деякі установи, підприємства чи приватні особи присилають оголошення на невідповідну адресу, буває спізнене поміщення тексту, що спричинює нарікання.

Пригадуємо, що оголошення приймає виключно АДМІНІСТРАЦІЯ ВИДАВНИЦТВА. Всю кореспонденцію і прохання про інформації просимо скеровувати до МАРІЇ ШЕПАРОВИЧ, керівника Відділу оголошень „Свободи".

Адміністрація „Свободи"

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"

30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Прошу змінити мою адресу:

„Свободи" ☐ „Українського Тижневика" ☐ „Веселки" ☐

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

На зміну адреси проситься ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00.
ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ АДРЕСИ ТРИВАЄ ВІД 1-2 ТИЖНІВ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 16-го СІЧНЯ 1994 р.

Дітройт, Миш. Загальні річні збори Б-ва св. Івана Хрестителя - Відд. 292-ий УНС, відбудуться в приміщенні церкви св. Ів. Хрестителя, о год. 12:30 по пол. (зараз після Служби Божої). Просимо членів Відділу про численну участь. — Ю. Руб, гол., С. Федик, фін. секр.

• ПРАЦЯ •

Пошукується жінку до чищення помешкання або бюр. Платня не менше як $300—370. Мусить мешкати в передмісті Чикаґо. Помешкання запевнене.
Тел.: 1-708-393-3999

● РОЗШУКИ ●

ПОШУК РОДИЧІВ

ШЕВЧЕНКО Леонід, син Шевченка Юрія, народженого в 1917 р. в Харбіні (Манджурія, Китай), внук Шевченка Василя, народженого на Полтавщині (Україна), правнук Шевченка Прохора Івановича, козака Полтавської губернії, Романського повіту, Коровинської волості, села Волковець.

Розшукує — родини старших синів Прохора Шевченка та Наталки з дому Писаренко — Патрикія Прохоровича (дружина Серафима) та Івана Прохоровича (дружина Марія Іванівна).

Деякі додаткові відомості.

На початку сторіччя Прохор Шевченко та його сини переїхали з Полтавщини (Україна) в Сибір. Потім заснували в Харбіні торговельний дім „Шевченко та сини".

В 1918 (1920?) р. Прохор Шевченко був убитий в західній Білорусі (Польща).

Василь Шевченко (1881-1954) з дружиною Надією (1896-1977) та синами Юрієм (1917-1991) і Сергієм (1920-1990) переїхали в 1922 р. в Польщу. Там же опинився Олександр Прохорович Шевченко (дружина Ганна Антонівна) — бездітні.

Діти Патрикія та Івана, як відомо, емігрували в Японію, а потім в ЗСА (Канаду?). Адреса:
Шевченко Леонід Юрійович
т. 72-11-71
Україна, 290000, Львів
вул П. Дорошенка 14/15